

Сьогодні

Урок
№54

Відмінювання іменників III відміни

Мета: вчити визначати морфологічні ознаки іменника; знаходити іменники в реченні; визначати відмінкову форму іменників; класифікувати іменники за відмінами; порівнювати відмінкові закінчення іменників різних відмін; розвивати навички відмінювання іменників III відміни; розвивати навички творення родового та орудного відмінків; допомогти усвідомлювати роль іменників у досягненні точності, інформативності й виразності мовлення; критично оцінювати прочитану або прослухану текстову інформацію, звертаючи увагу на роль і значення іменників у мовленні; відчувати себе частиною свого роду, пишатися цим.

**Гарно й зручно ми сідаєм,
Щось нове завжди вивчаєм.
Те, що вчили - пригадаєм,
Будь уважний, починаєм!**

❖ Сьогодні на уроці ви
навчитеся відмінювати
іменники III відміни.

Заману́лося
Зась
Кіновáр

Пригадуємо. Шукаємо відповіді на запитання:

- Які іменники належать до III відміни? Наведіть приклади.
- У яких випадках відбувається подвоєння букв як наслідок подовження приголосних?
- У яких випадках ставимо апостроф?
- Як правильно відмінювати іменники III відміни?
- Чому пишемо *річчю*, *миттю*, але *радістю*, *матір'ю*, *нехвороцю*?
- Як ви розумієте слово *гідність*?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

Утворіть від поданих прикметників іменники III відміни, провідмінійте їх.
Зверте закінчення за таблицею та позначте його. Що означають ці іменники? Які з цих рис ви хотіли б сформувати в себе? Що для цього необхідно робити?

Гордий, надійний, гідний, гостинний, щедрий,
мудрий, сміливий, рішучий, старанний,
охайний.

Гордість, надійність, гідність, гостинність,
щедрість, мудрість, сміливість, рішучість,
старанність, охайність.

	Однина	Множина
Н. в.	область, галузь	області, галузі
Р. в.	області, галузі	областей, галузей
Д. в.	області, галузі	областям, галузям
Зн. в.	область, галузь	області, галузі
Ор. в.	областю, галуззю	областями, галузями
М. в.	в області, у галузі	в областях, у галузях
Кл. в.	областе, галузе	області, галузі

Запишіть усі слова, що асоціюються у вас з іменником «гідність». Підкресліть іменники III відміни. Поставте їх у форму родового й орудного відмінків. Прочитайте епіграфи, поясніть їхній зміст. Який з епіграфів вам подобається більше? Чому?

Сила волі — нездатність робити те, що по-справжньому важливе, навіть якщо важко (К. Макґоніґал).

Проаналізуйте написання іменників III відміни в орудному відмінку. Зверніть увагу на виділені букви. У якому рядку наявні слова з подовженими кінцевими приголосними основи? Поміркуйте, чому не відбувається подовження приголосних в усіх інших словах. Спробуйте сформулювати правило, наведіть власні приклади

1. Сіль — сіл^лю, ніч — ніч^чю, мазь — ма^ззю.
2. Совість — сові^{ст}ю, щирість — щирі^{ст}ю, радість — раді^{ст}ю.
3. Кров — кров'ю, верф — верф'ю, любов — любов'ю.

Приголосні *д, т, з, с, л, н, ж, ш, ц, ч* подовжуються перед *-ю* в орудному відмінку однини іменників III відміни, якщо в називному відмінку основа має один м'який або шиплячий приголосний: *молодь — молоддю, вісь — віссю, розкіш — розкішшю, ніч — ніччю.*

Якщо основа закінчується збігом приголосних, подовження немає: *молодість — молодістю, нехворощ — нехворощю*, якщо губним (*б, п, в, м, ф*) або *р*, пишемо з апострофом: *кров — кров'ю, матір — матір'ю.*

Читання для себе	
Читання для когось	
Слухання	
Робота зі словами	
Письмо для себе	

Прочитайте текст. Сформулюйте його тему. Як ви розумієте поняття «гідність»? Випишіть іменники III відміни. Визначте відмінок, підкресліть закінчення. Виділені іменники поставте у форму орудного відмінка. Поясніть написання

Є така тонка і ніжна, сильна і мужня, недоторкана і незламна **річ** — гідність людської **особистості**. У житті **людина** стикається з чесністю та підлістю, щастям та горем; бувають також миті не тільки радості, а й страждання, душу перевертають всепоглинальна **любов** і почуття **ненависті**; трапляються ситуації, коли потрібно відмовлятися від чогось і жертвувати чимось задля блага близької людини, піднятися силою своїх думок, переконань над почуттями й емоційними поривами (З учнівського твору).

Річ - річчю
Особистості – особистістю
Любов – любов'ю.
Ненависті – ненавистю.

Річ - Н.в.
Гідність – Н.в.
Особистості – Р.в.
Чесністю – О.в.
Підлістю – О.в.
Миті – Н.в.
Радості – Р.в.,
Любов – Н.в.
Ненависті – Р.в.

Поставте іменники у форму орудного відмінка однини й запишіть. Поясніть написання їх. Усно складіть речення з виділеними словами

Верф, повінь, відповідь, якість, кількість, блакить, повість, кіновар, нехворощ, папороть, **пам'ять**, розповідь, північ, ніч, юність, осінь, честь, **рішучість**, **гідність**, доповідь.

Верф'ю, повинню, відповіддю, якістю, кількістю, блакиттю, повістю, кіновар'ю (фарба), нехворощю (рослина), папороттю, пам'яттю, розповіддю, північчю, ніччю, юністю, осінню, честю, рішучістю, гідністю, доповіддю.

1. Подвоєні приголосні потрібно писати в орудному відмінку однини в обох словах варіанта

А рішучість, подорож;

Б заповоч, кров;

В радість, мазь;

Г лють, річ.

1. Подвоєні приголосні потрібно писати в орудному відмінку однини в обох словах варіанта

А рішучістю, подорожжю;

Б заполоччю, кровв'ю;

В радістю, маззю;

Г люттю, річчю.

2. Орфографічну помилку допущено в рядку
А гордістю, ніжністю, честю;
Б ранню, геранню, приятню;
В кров'ю, любов'ю, кіновар'ю;
Г віссю, міддю, Оболонню.

А гордістю, ніжністю, честю;
Б ранню, геранню, приятню;
В кров'ю, любов'ю, кіновар'ю;
Г віссю, міддю, Оболонню.

Я не міг, не хотів це робити.

Я це робив, але не вдалося.

Я це робив із допомогою.

Я це робив, хоча були помилки.

Я це робив, але не відразу.

Я це зробив.

Це було дуже просто!

**Підручник, с. 83, вправа
195.**

*Короткий запис у щоденник
С. 83, впр. 195.*

